

Høring Utdannings- og forskningskomiteen

Kap 225 Tiltak i grunnopplæringa

Utdanningsløftet 2020 for å motvirke virkningene av covid19 pandemien og fullføringsreformen er de store satsningene i budsjettet. Vi støtter det som er departementets hovedprioriteringer.

Post 69 Tiltak for fullføring av videregående opplæring

Det er svært positivt at det settes inn tiltak for at flere kan fullføre videregående skole og at flere tar fagbrev. Dette er en stor satsing, som vi støtter fullt ut.

CP-foreningen er kjent med forskning som dokumenterer stort frafall blant elever med funksjonsnedsettelse. Utfordringene til elever med funksjonsnedsettelse beskrives ikke i utfordringsbilde eller mål for 2022, eller rapportering for 2020. Dette ser vi på som bekymringsfullt, fordi det kan bety at tiltak som er viktig for å likestille funksjonshemmede elever ikke blir satt inn.

Vi synes det er svært positivt at elever uten lovfesta rett kan få mulighet til å oppnå studie eller yrkeskompetanse. Vi kjenner til elever som har hull i videregående opplæring, eks engelsk som følge av at eleven ble tatt ut av undervisningen fordi det var mangler i tilrettelegging for bruk av ASK i undervisningen.

Kap 226 Kvalitetsutvikling i grunnopplæringa

Det er totalt foreslått bevilget 1,7 mrd til ulike tiltak for kvalitetsutvikling i grunnopplæringen.

Vi legger merke til at tiltak som mobbeombud videreføres ut året, og at partnerskap mot mobbing allerede er vedtatt for perioden fram til 2025. Vi etterlyser imidlertid omtale av hvordan elever med funksjonsnedsettelse involveres i arbeidet, og evt hvordan elevgruppen har fått et bedre skolemiljø.

Vår medlemsundersøkelse for ei tid tilbake, og tilbakemeldinger vi får, viser at elever med funksjonsnedsettelse er særlig utsatt for mobbing og utenforskap. Det er derfor viktig at barnehage og skole er oppmerksom på denne elevgruppen.

Vi viser også til forskningsarbeid som viser at elever som er mindre enn halvparten av tiden i klassen, er klart mindre aktive på sosiale medier og i mindre grad besøker venner etter skoletid. Bare halvparten av elever med funksjonsnedsettelse er fullt inkludert i klasseromsundervisningen. (Finnvold, Integrating Students with Disabilities in Schools. Oslo Met, 2021). Skal vi lykkes i likestillingsarbeidet for funksjonshemmede, må barnehage og skole ha en bevisst strategi.

Satsingen på tiltak for å redusere tapt progresjon i skolen for sårbare elever som følge av Covid19 er viktig. Vi frykter at mange av de som har hatt rett til spesialpedagogiske tiltak ikke har fått tilstrekkelig utbytte av opplæringen.

Oppfølging av Tett-på-meldinga

Vi ser at det er foreslått til sammen 100 millioner til arbeidet med å styrke PP-tjenesten og få til en inkluderende praksis i barnehage og skole. Av dette er 25 mill hentet fra Statped. Fordeler vi de knapt 75 friske midlene på de 356 kommunene, blir det rundt 200 000 kroner per kommune.

CP-foreningen erfarer at det er store forventninger til dette utviklingsarbeidet, som er viktig for kompetanseutvikling og bedre rettigheter for elever som trenger støtte og bistand. Vår vurdering er at denne satsningen er alt for beskjedne. Se nærmere i vår omtale av kap 230 under her.

Kap 230 Statlig pedagogisk støttesystem

Det er foreslått redusert bevilgning, for eksempel skal 25 mill overføres til å gjennomføre kompetanseløft innen spesialpedagogikk og inkludering i kommuner.

Vi er enige i at det trengs et kompetanseløft i kommuner og fylkeskommuner. Vi er likevel bekymret for at kompetansen og tilbudet hos Statped bygges ned, før kompetanseløftet i kommunene.

CP-foreningen ber komiteen:

- Sikre at Statped sitt budsjett ikke reduseres
- Be om at masterutdanning i ASK utredes

Statped arbeider med å gi støtte til barnehager, grunnopplæring og voksenopplæringstilbud. Målgruppen er barn, unge og voksne med særskilt behov, for eksempel personer som på grunn av medfødte tilstander har behov for støtte og tilpasset opplæring.

Statped kan bistå på systemnivå overfor barnehager og skoler med kompetanse om hvordan opplæring kan tilpasses forutsetningene til barn, unge og voksne med kognitiv funksjonsnedsettelse.

ASK kompetansen i Statped må skjermes for nedskjæringer

Et viktig fagområde som Statped jobber med, er alternativ og supplerende kommunikasjon (ASK). Det er et lite fagmiljø og få som behersker dette fagfeltet, og det gjør at barn og unge får forsinket og dårlig språkutvikling, med resultat mindre læringsutbytte enn de kunne fått. ASK er definert som et fagområde i Statpeds portefølje. Statped har både tjenester som er individ og systembaserte. Statped har siden 2018 hatt et nasjonalt ASK-team som har jobbet systematisk med dette fagfeltet, og får sine oppdrag via Udir og KD.

Det er nylig gitt et nytt oppdrag til Statped, å utrede behov for tilleggstimer for elever som benytter ASK i grunnopplæringen. I oppdraget beskrives kunnskapsgrunnlag, utfordringsbilde og behovsestimat. Det antas at det totalt er ca 7500 elever i grunnopplæringen som har behov for ASK. Det er stort spenn i målgruppen, fra de som trenger et symbolspråk til de som kan fullføre universitetsutdanning. Alle har rett til språk, og språk er viktig for å lære og delta, ref CRPD artikkel 24 nr 3 bokstav a) og artikkel 24 nr 4.

Utfordringsbilde når det gjelder ASK

Utfordringsbildet er at språkopplæring kommer i gang for seint, det er manglende kompetanse og få som har formell ASK-utdanning som jobber i skolen. ASK er ikke innarbeidet i utdanningen til barnehagelærere, lærere, spesialpedagoger, vernepleiere eller i fagarbeiderutdanninger.

Det finnes ikke ASK studium på masternivå, noe som er et stort savn for fagfeltet. Universitetet i Sørøst-Norge har tilbud om studium på 30 studiepoeng, som er et betalingsstudium. Det er likevel stor søkermasse og venteliste for å komme inn.

Det er store mangler når det gjelder organisering, samarbeid og planverk i skolen. CP-foreningen erfarer at dette fører til at foreldre må ta ansvar for jobben. Det fører til at de barna som ikke har ressurssterk familie, får svært mangelfull hjelp. Vi kjenner til flere foreldre som selv har startet på ASK-utdanning, for å kunne hjelpe barna sine bedre. Vi får mange fortellinger om foreldre som sitter etter leggetid og lagrer nye ord inn i kommunikasjonsdatamaskinen. Uten at noen gjør det, vil eleven som er ASK-bruker miste muligheten til å prestere på skolen.